

El web de la UAB del patrimoni musical català

per Josep Maria Gregori i Cifré

Catalunya és un dels pocs països europeus que encara desconeix la riquesa del seu patrimoni musical pel que fa al repertori compositiu dels seus mestres de capella, organistes i músics que es conserva en nombrosos arxius (principalment eclesiàstics). Tanmateix aquesta riquesa que encara roman desconeguda ha pogut sobreviure a les nombroses escomeses bèl·liques que ha sofert el país, sobretot en els darrers segles. Només cal imaginar, per un moment, quins serien els titulars de la premsa si hom anunciés la descoberta de milers d'obres desconegudes de literats de primera fila o de centenars de pintures i escultures inèdites d'artistes de relleu! Doncs exactament això és el que succeeix amb el repertori compositiu dels músics catalans dels segles pretèrits.

Des de l'edició que Felip Pedrell va dur a terme el 1908 del *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona* (actual Biblioteca Nacional de Catalunya) fins a l'edició el 2007 del primer volum de la sèrie *Inventaris dels Fons musicals de Catalunya* dedicat al fons musical de la catedral basílica de Terrassa, hem trigat pràcticament cent anys a posar en marxa un projecte pensat per a la recuperació sistemàtica de la riquesa musical que encara roman en nombrosos arxius catalans. Els darrers anys hem anat publicant diversos articles en publicacions estatals («Memoria Ecclesiae», XXXI, 2008), nacionals («Els Inventaris dels Fons Musicals de Catalunya, el projecte de la UAB per a la recuperació del patrimoni musical», a *2n Congrés Internacional de Música*, 2013) i internacionals («Catalonia project report», «Early Music», 43, 2015), per tal de donar difusió a aquest projecte de recerca.

Posar el fil a l'agulla, també des de la universitat, al procés de recuperació de la memòria musical dels nostres avantpassats és, doncs, un dels reptes musicològics que el país encara tenia pendents. Des dels estudis de grau de musicologia podem transmetre als estudiants la consciència d'aquesta urgència, bo i comunicant-los la il·lusió de participar en un projecte

centrat en la recuperació del patrimoni musical que encara roman desatès, oblidat i ignorat en dipòsits documentals i zones de reserva de nombrosos arxius i biblioteques sense que hom pugui prestar atenció al valor artístic que contenen.

El projecte IFMuC

El projecte IFMuC, el vam endegar en el si del Departament d'Art i Musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona a partir del curs acadèmic 2001-2002, i a partir del 2003 hem tingut tres projectes de recerca del Micinn (2003-2006, 2007-2010 i 2011-2014) per a dur a terme aquesta labor. Val a dir que entre el 2006 i el 2010 la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va donar suport a les tasques de fitxatge dels fons musicals del projecte, gràcies al capteniment del seu subdirector, el doctor Ramon Alberch i Fugueras, actual director de l'ESAGED.

Ara, després de l'experiència de catorze cursos acadèmics i gràcies a les pràctiques integrades de l'assignatura de Patrimoni Musical, impartides a la universitat i, sobretot, en els arxius mateix, podem dir que no sols hem aconseguit endegar aquesta labor amb entusiasme i voluntat de servei al país —i a la comunitat científica i artística nacional i internacional—, sinó que ja podem mostrar els resultats d'aquest projecte a través del nou web operatiu des de principi del 2015.

El nou web IFMuC —<http://ifmuc.uab.cat>— permet l'accés immediat a la consulta de 10.146 registres catalogràfics corresponents a les obres manuscrites i impreses de les col·leccions «manuscrits d'autor», «manuscrits anònims», «llibres de faristol», «llibres corals», «impresos d'autor» i «impresos anònims»

de tretze fons catalogats i editats en format imprès entre el 2007 i el 2015: Fons de la catedral basílica del Sant Esperit de Terrassa (J.M. Gregori, 2007); Fons de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar (F. Bonastre, J.M. Gregori i A. Guinart, 2009); Fons Vicenç Bou, Josep Pi i Pere Rigau (M. Grassot, 2009); Fons Capella de Música, Joan Fargas i Lluís Vida del Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró (J.M. Gregori i N. Cabot, 2010); Fons Ramon Florensa (O. Niubó, 2011); Fons musical de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons T. Echegoyen (J.M. Gregori i C. Monells, 2012); Fons de la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries (J.M. Gregori i E. Salgado, 2013), i Fons de la Catedral de Tarragona (F. Bonastre, J.M. Gregori i M. Canela, 2015).

La necessitat de bastir aquesta plataforma té com a objectiu prioritari convertir el repertori catalogat en una biblioteca digital de lliure accés. El projecte preveu tres fases d'actuació:

La primera consisteix a facilitar el lliure accés a la informació continguda en els camps de descripció dels registres catalogràfics del repertori musical ordenat dels fons catalogats a través de les col·leccions «obres d'autor», «obres anònimes», «llibres de faristol», «llibres corals» i «impresos». Aquesta fase de difusió en línia és la que ara presentem i la que inaugura la posada en marxa del nou portal.

La segona té com a objectiu donar a conèixer l'edició del repertori musical dels tresors més significatius dels fons catalogats a través de la col·lecció «Mestres Catalans Antics. Quaderns dels Fons Musicals de Catalunya». A l'hora d'endegar el projecte IFMuC i de prendre consciència del valor patrimonial dels nostres fons, vam considerar que una manera de posar fil a l'agulla en la recuperació del repertori compositiu dels antics mestres era la implicació dels centres curadors mitjançant la seva participació en una coedició, si és possible de caràcter periòdic, destinada a difondre les joies musicals dels fons respectius. L'entusiasme d'una iniciativa com aquesta permetrà que l'immens tresor sonor que roman momificat en els fons dels arxius del país pugui sortir d'una manera progressiva a la llum a fi de ser interpretat i incorporat en les noves programacions de concerts i enregistraments dels intèrprets. Entre els anys 2013 i 2015 han vist la llum sis quaderns dedicats a obres de Tomàs Milans, Carles Bager, Felip Olivelles i Joan Crisòstom Ripollès gràcies a la col·laboració de les entitats curadores dels fons —les regidories de Cultura dels ajuntaments de Canet de Mar i Olot, l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona i la catedral de Tar-

ragona—, amb el concert del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

La tercera fase consistirà a permetre l'accés en línia al repertori musical dels fons digitalitzats des del mateix portal, de tal manera que els registres catalogràfics de les col·leccions «manuscrits d'autor», «manuscrits anònims», «llibres de faristol» i «llibres corals» permetin visualitzar la imatge digital completa dels seus respectius manuscrits. Sabem que aquesta fase és ambiciosa i complexa tant pel cost que representa com per la suma de complicitats que requereix la seva execució. Tanmateix l'objectiu del projecte es veurà acomplert a mesura que el repertori dels fons catalogats sigui accessible a través del web.

La base de dades consultable des del nou web es veu complementada per la pàgina «Sobre l'IFMuC», en què, al costat del text de «Presentació», es despleguen sis pestanyes relatives a:

1. «Arxius, fons i col·leccions» (accés als registres catalogràfics de les col·leccions dels fons catalogats).

2. «Fitxa descriptiva dels fons» (conté el títol del fons – acrònim – enllaç amb les col·leccions – arxiu i localització – època – volum i suport – productors – història arxivística – instruments de descripció – regles o convencions – autoria i data/es – fonts – bibliografia).

3. «Cens *Fontes Musicae Cataloniae*» (cens de 407 fons musicals de Catalunya amb els seus enllaços web).

4. «Estudis sobre Patrimoni» (estudis introductoris dels fons publicats i a treballs rellevants dels estudiants de musicologia de la UAB sobre patrimoni musical català).

5. «Bibliografia» (edició de les fonts bibliogràfiques relacionades amb els fons musicals).

6. «Notícies» (espai de difusió d'esdeveniments sobre patrimoni musical català vinculats o relacionats amb el projecte IFMuC).

Les expectatives d'IFMuC es veuen curullades pel fet sistemàtic de fer el retorn a la societat del nostre temps de la immensa riquesa musical generada en èpoques passades i que el projecte centra en els fons de manuscrits musicals que es conserven en arxius, biblioteques, museus i centres de documentació. Els beneficis del projecte revertiran en diversos àmbits:

Científic: mitjançant la promoció de noves recerques (treballs de màster i tesis doctorals) sobre autors —molts dels quals pràcticament desconeguts fins ara—, gèneres i repertoris, estils i èpoques de la història de la música catalana, per la comunitat científica nacional i internacional.

Artístic: mitjançant l'accés dels intèrprets nacionals

Estança on es conserva el fons de Canet de Mar.

Felip Pedrell va dur a terme el *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona* l'any 1908.

Antiga estança de l'Arxiu Capítular. Procés de catalogació dels llibres corals.

i internacionals als registres catalogràfics d'aquests repertoris i materials fins ara desconeguts en la major part, i al lliure accés que tindran, en un futur, esperem que no gaire llunyà, als manuscrits digitalitzats.

Social: tota la societat, nacional i internacional, es veurà beneficiada per la difusió que intèrprets i gestors musicals podran fer d'aquests repertoris mitjançant les programacions de concerts i enregistraments discogràfics.

Educatiu: l'ensenyament de la història de la música podrà incloure en els seus trajectes formatius la descoberta d'antics repertoris sonors fins ara desconeguts.

La capacitat del projecte de generar beneficis a la societat i a les persones radica en la seva decidida aposta per recuperar la memòria històrica i facilitar l'accés de la societat a la cultura musical del país. L'accés univer-

sal a aquesta nova plataforma digital facilitarà el redescobriments i el coneixement de les nombroses llacunes que encara avui tenyeixen el mapa de la història de la música catalana.

La voluntat de l'equip d'IFMuC està guiada per l'esperit de restaurar un deute sistèmic, un deute que vivim com un deure, no sols científic, sinó també moral i humanístic: el fet de treballar amb l'objectiu de donar a conèixer la riquesa dels resultats d'un projecte tan engrescador com aquest, no solament per als altres investigadors, per als intèrprets de música antiga i clàssica i per als pedagogs que es dediquen a l'ensenyament de la música i de la seva història, sinó per a tot el conjunt de la societat del nostre temps, que està necessitada com mai de retrobar les seves arrels i, amb aquestes, la seva memòria musical.